

אור מופלא

ארעות בגנים לאור תורת מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב ותלמידיו הק' זיע"א

אור חדש | אמרות קודש מרועי החסידות בדורינו

אמרות קודש

מכ"ק אדמו"ר מקדקעטשניף קדיה נת שליט"א

לרב תרבה נחלתו למעט תמעיט נחלתו (כו, נד) נראה לפרש הכתוב עפי"מ"ד בדרשות הר"ן (דרוש ו) 'דמחלת הגוף נובע ממחלת הנפש' עכ"ל דב"ה"ק, ואיתא בספרי יראה דהגאווה היא אם כל חטאת וסבת כל גנות (ארוחות צדיקים שער הגאווה), ומאיך הענווה הוא מדה הטובה מכל המידות הטובות (אגרת הרמב"ן), והיא שורש העבודה (ארוחות צדיקים שער הענווה), רצ"ל בזה דזיהר האדם לכל יגבה לבו וירום עינו להתגאות ולהתנשאות על שאר בני"א דחוץ מזה שהוא אם כל חטאת וסבת כל גנות אף בגשמיות לא טוב הדבר הזה דגורם למחלות הגוף ממש, כנ"ל.

זהו 'לרב' פירוש מי שמרבה א"ע יותר ממה שהוא באמת היינו שמתגאה ומתנשא על שאר בני"א, 'תרבה נחלת'ו' נחלתו לשון מחלה היינו שגורם בזה למחלת הגוף, אך 'למעט' פירוש מי שממעיט א"ע היינו שהוא בענווה ושפלות רוח, 'תמעיט נחלתו' הקב"ה שומר אותו מכל צרה וצוקה מכל נגע ומחלה.

עויל"פ הכתוב 'לרב תרבה נחלתו' כלפי שמיא, דהנה כאשר מתרגש צרה על שונאיהם של ישראל, על האדם להתנהג בענווה ושפלות רוח 'אראפ לאזן דאס קעפלע' [להרכין את ראשו] ולקבל את גזירת המלך באהבה וזהו סגולה להמתקת הדינים כידוע ואפילו חולה יכול להתרפאות, אשר לא כן הוא אם הוא מתרעם על הקב"ה, ה"ז כפירה ח"ו, שמתגאה כלפי שמיא ה"ה גורם בזה שיתרבה מחלתו ה"י.

זהו 'לרב' פירוש מי שמרבה א"ע יותר מידי היינו שהוא מתרעם על הקב"ה כנ"ל עי"ז הוא גורם 'תרבה נחלת'ו' שיתרבה ויגדל מחלתו ה"י, אשר לא כן הוא 'למעט' היינו מי שממעיט א"ע שהוא בענווה ושפלות רוח הוא מוכיח את ראשו ומקבל את גזירת המלך באהבה, אזי 'תמעיט נחלתו' הקב"ה שומר אותו מכל צרה וצוקה מכל נגע ומחלה.

א"י ע"ד אוז"ל (סוכה נב, ב) [על היצה"ד] 'משביעו רעב, מרעיבו שבע', היינו מי שמשביע את יצרו גורם לריבוי מחלת הנפש, ומי שמרעיב את יצרו ממעיט מחלת נפשו.

זהו 'לרב' היינו מי שמרבה להשביע את יצרו 'תרבה נחלת'ו' מחלת הנפש, אבל 'למעט' היינו מי שמרעיב את יצרו, 'תמעיט נחלתו' הקב"ה שומר אותו מכל צרה וצוקה מכל נגע ומחלה. (ליל שב"ק פרשת פינחס תש"פ לפ"ק גליון 'נועם זיוון' פרשת פינחס תשפ"ד)

את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבקר וכנסכו תעשה אשה ריח ניחוח לה' (כח, ד-ה) אם לא תיקן מעשיו בימי נעוריו יסוף לתקנם ככל עת

ויל"ד דהלא כבר אמר בתחילה את הכבש אחד ואת הכבש השני, ומדוע חזר ואמר עוד פעם ואת הכבש השני ויל"פ דכאשר הלך כהן לעשות תמיד של בוקר היה לוקח שני כבשים, גם בשביל תמיד של ערב, ומתפלל עליהם שיהיו לרצון ושלא יבוא לידי מחשבה הפוסלת הקרבן, וכו', ובערב הקריב את הכבש שלקחו כבר בבוקר, והשתא אתי שפיר, דבתחילה דיברה תורה על הלקיחה, דבשעה שלקח התמיד של בוקר לעשותו לקח גם את הכבש שיעשהו בין הערבים ואח"כ דיברה תורה על העשייה של הכבש השני.

והנה התורה היא נצחית, ומלמדת לאנוש בינה שיעשה כמעשה הכהן, דהיינו שיתפלל לה' שיהיו כל מעשיו משחר נעוריו עד זבולא בתרייתא לרצון ה', אך גם אם מתחילה לא עשה מעשים רצויים בעיני ה' ח"ו ובסוף ימיו רוצה לחזור בתשובה, לא יחשוב הואיל והשחתי את מעשיו אין לי עוד תקוה להתקרב לה' אלא אדרבא יתחזק

לשוב עכ"פ מהיום. **ולזה** רומז הפסוק בתחילה את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, ימי הנערות מכונים בקר, וימי הזקנה 'בין הערבים', ר"ל הנכון הוא לעשות הטוב והישר מתחילה עד סוף, אך אם ח"ו עד עתה לא עשה הישר והטוב והלך בדרך חשכים ואין נוגה לו, לא אפסה תקוה עדיין, אלא, ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, ר"ל שישבו בתשובה כל עוד נשמתו בו ותשובתו תעלה לרצון לפני כסא כבודו.

ואל ידאג שלא יוכל להגיע לשלימות על שלא העיר א"ע בימי הבחורות, לז"א, כמנחת הבוקר וכנסכו, ר"ל כמו שאם היה עושה הישר בעיני ה' יתיך בימי הבחורות המכונים בשם בוקר בודאי היה טוב, כמו"כ גם עתה תעשה אשה ריח ניחוח לה', ורב טוב ושלום על ישראל.

(הרה"ק מהר"ש מבעלזא זיע"א)

זה האשה אשר תקיבו לה' כבשים בני שנה תמימים (כח, ג) העיקר להזהר בתמימות עם הקב"ה

הנ"ל לרמז כבשים לשון כובש את יצרו. בני שנה. שיהיה כבן שנה בלא חטא. תמימים יהיו. ע"ד שנאמר תמים תהיה עם ה'. וזהו עיקר הקרבן.

(תפארת שלמה)

וכראשי חדשיכם (כח, יא) להתחדש כל העת בעבודת הבורא

אמר שצריך כל אחד ואחד לחדש עצמו בעבודת הבורא יתברך שמו, וסיפר משם **רבי שלמה קארלינר** ז"ל (י"ד כ"ב תמו) שאמר שבכל ראש חודש בא שכל חדש בעולם, איך לחזק את עצמו נגד היצר הרע כמו שנאמר ותשועת נפשם מיד שונא, יהי רצון שנזכה לזה אכ"י"ר. (בית אהרן)

נראה אור | אמרות קודש ופנינים יקרים על פרשת השבוע

בקנאו את קנאתי כתובים (כח, יא)

מעלת האחרות בישראל

מלת 'בתוכם' הוא שפת יתר לכאורה. ונראה לפרש בהקדים פירוש אני ה' לא שנית ואתם בני יעקב לא כליתם, למשל מי שיש לו אבן טוב רק שאינו מבין גדולתו ובכל פעם שמסתכל בו היטב הוא רואה ומבין גודל מעלתו יותר ויותר, והאבן הזה אין בו השתנות בעצמותו, כן הנמשל הבוב"ה יתעלה אין בו שום השתנות חלילה והוא אחד פשוט האמיתי, וכל זמן שאדם מסתכל ורואה בגדולותיו ורוממותיו הוא משיג בכל פעם יותר ויותר גודל רוממותו, ואין קץ וסוף לרוממותו להשיגו, וזהו 'אני ה' לא שנית', לכן 'אתם בני' לא כליתם, ר"ל שבלתי אפשרי לכם לבוא אל כלות הסוף השגתו ואין לכם תכלה וסוף להשגתו. וזהו 'אלקים בארמנותיה נודע למשגב', ר"ל כשאדם רואה שיהא אלקים שוכן בארמנותיו, היינו בגופו ובתוכו, שהוא מחשב ומסתכל בו תמיד, אז 'נודע למשגב' פירוש אז נודע שהוא גדול וקדוש ונשגב ואין חקר לתבונתו. ונמצא בזמן שישראל מסתכלין ורואים

בגדולותיו אין יכולים לבוא אל סוף השיגו, וכמו"כ ישראל כשיש להם אחדות, ג"כ אין סוף וקץ להשיג מעלתם. **והנה** יש ב' מדרגות בבני אדם, [יש] שפלים ורשעים בראותם הצדיק שהולך בצדק ותומו, מתקנאים בו ומתקוטטים ועוורים עליו באמרום כוונתם לקנא קנאת ה' צבאות הבורע בלבם, ויש צדיקים המוקנאים באמת קנאת ה' צבאות ברשעים גמורים, ומאן מוכיח מי האמת אתו הזה או זה, אלא כן הדבר, מי שדבריו נשמעים ומתקבלים אל הלב, בוודאי דבריו נכונים ואמיתים והוא הצדיק שדבריו יוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב, ועי"ז יבוא אחדות להם בינו לבינם. וזהו 'וירא פנחס כו' בתוכם', פירוש שנכנס קנאתו אל לבם ובתוכם, והוטב בעיניהם המעשה דפינחס, ולא כליתי כו' ר"ל עי"ז אין סוף ותכלה להשיג לא אותי ולא ישראל, מחמת שהם מסתכלים בגדולתי ורואים ומבינים שאין לי סוף ותכלה, ומחמת שיש להם אחדות אין תכלה להשיגם ג"כ, ומלת 'את' פירושו כמו 'עם' בני ישראל. וק"ל. (נועם אלימלך)

יפקד ה' אלקי הרוחת לכל בשר איש על העדה (כח, טז) לסבול רעת חבירו גם אם היא אחרת מדעתי

ובמדרש תנחומא 'כשן שאין פרצופיהם שוין זה לזה כך אין דעתם שוין זה לזה'. היינו כשם שהנך יכול לסבול שפרצופו של אדם אחר אינו דומה לשלך, כך תסבול אם דעותיו של אחר אינן דומות לדעותיך. (הרה"ק מקאצק זיע"א)

והיו למאורות | יומא דהילולא קדישא של צדיקי הדורות

דה"ק רבי אברהם מתתיהו משטעפינעשט זיע"א כ"א תמוז תרצ"ג

זמני אודה | אמרות קודש וניצוצי אודה בענינא דיומא

שבתות בין המצרים

להרבות כשמחה בשבתות אלו

רב לך שבת בעמק הבכא, ימי המצרים בין י"ז בתמוז לתשעה באב המה עמק הבכא, ואז רב לך שבת יום השבת קודש בימי המצרים הוא יותר גדול מכל ימות השנה, מפני שבימי החול גדול הצער לכן בשב"ק נתרבה השמחה למעלה כמ"ש ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו, הגם שבני ישראל המה בצער אבל להשלי"ת אין לו בשב"ק שום צער כלל, נמצא העולה מזה ללמוד שיהיה כל אחד ואחד מבני ישראל ביום השבת בשמחה, כי עיקר הצער של בני אדם צריך להיות על גלות השכינה שהוא בחול עמנו בגלות, אך בשב"ק שיש לשכינה הקדושה ג"כ שמחה, ממילא אף אנו יש לנו לשמוח ביום שב"ק כי בזה אנו גורמים למעלה שמחה יותר להש"י ב"ה אם אנו בשמחה. (תפארת שלמה)

ששכינו גונב פירותיו ומקפח פרנסתו, המשטרה הגיעה ואחרי חיפוש וחקירה הכירו שהמתלונן צודק בהחלט, והזהירו את שכניו השודד, שבל יעזו לנגוע בעצמו של זה, ואם ישנה הדבר, עליו לדעת כי יאסרו אותו ויגישו משפט נגדו ויעלה לו בכמה שנים ישיבה במאסר. הדבר הרגז מאד את השכן, וצעק לבעל העץ למה התלוננת נגדי במשטרה, בעבור זה תדע שבעוד כמה ימים עוד יום ראשון הבא, אקצוץ לך את כל העץ ותישאר לגמרי בלי פירות וכלי פרנסה, ואם עוד תעזי להתלונן ע"י המשטרה, אקצוץ לך גם ראשך, הגוי בעל העץ נהיה במצוקה גדולה, כי הכיר טוב את שכניו הבליעיל והוא גברא אלימא ואינו מפחד אפילו מהמשטרה, ואין דבריו סתם פורחים באויר, אלא מסוגל לבצע מה שאמר עד תום, ובכן יעצמו לו יחידיו שיסע תיכף להצדיק שבשטעפינעשט ורק הוא יכול לעזור לו.

כל זה סיפר הגבאי לרבינו, והגוי עומד ובוכה וצועק שהוא פוחד לחזור לביתו כי גם חייו הם בסכנה, רבינו סגר את עיניו הק' והתבונן קמעא, אח"כ אמר לגבאי: תגיד לו שאין לו לפחד כלל לנסוע לביתו כי לא יאונה לו כל רע, והשכן לא יקצוץ את העץ ולא יוריד יותר את פירותיו.

למחרת היום כשחזר הגוי לביתו, רצו לנגדו מבני משפחתו ויחידיו ובשורה בפניהם: השכן שהציק לך מת והוא כבר לא יקצוץ את העץ ולא יוריד יותר את הפירות. וישאלם איך קרה הדבר, ויספרו לו שבאמת כן הלך השכן לקיים את דברו ולקצץ את כל העץ, וכשאך התחיל בעבודתו נשל הברזל מן העץ, וקפץ חזרה אליו ורצף לו את מוחו ומת במקום. ונתקיימו דברי רבינו במילואם.

רבינו לא יצא מעולם לנפשו, ופעם הפצירו בו הגבאים והמקורבים שייצא לנפשו ולנוח מעט, ולאחר הפצרות מרובות יצא לעיר 'אקובען' שע"י עיירת המרפא 'דארנא' וואטרא' רבינו לא שינה מאומה מעבודתו הקדושה, והסדר היה כבביתו נאווה קודש, וראו הגבאים שלא עלתה בידם לגרום לו לנוח מהעבודה הגדולה, וביקשוהו מאד שייצא לטייל, ובמוצאי שב"ק לאחר אמירת 'יתן לך' הלכו בדרך, והיה שם ילד שנדחף לחזות בזוי פני רבינו, ומרוב הדוחק שמסביב נדחף הילד והחל בוכה בקוק, ונעשה רעש מזה בין החולקים שם, שאל רבינו מה קרה כאן, וסיפור לו שדחפו את הילד מכאן ועל זה הרים קול זעקה, השיב רבינו: אם בגללי ילד קטן בוכה, איני צריך את כל הטיול הזה, וחזר מיד לביתו.

♦ זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל ♦ (מקורות: קובץ זכרון בית שטפנשט, ימי זכרון, נר ישראל)

אורו של רבינו הרה"ק רבי אברהם מתתיהו משטעפינעשט זיע"א הפציע בחנוכה שנת תר"ח לאביו הרה"ק רבי מנחם נחום משטעפינעשט זיע"א, בן הרה"ק רבי ישראל מרחיץ זיע"א, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת פערל ע"ה, נכדת הרה"ק רבי גדליה מליניץ זיע"א.

רבינו נישא לבת הרב יצחק רייך זצ"ל, חתן הרה"ק רבי אשר ישע"ל מראפשיץ זיע"א, חתן הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א, וכעבור י"א שנים שלא ילדה לו בנים, גירשה ונשא בזיו"ש את בת דודו הרבנית שרה ציפורה ע"ה בת רבי יוסף מונוזון זצ"ל חתן הרה"ק מרחיץ זיע"א.

לאחר פטירת אביו הק' ב"י"ד כסלו תרכ"ט והוא א"ך שנה בלבד, מיילא אחרי הפצרות מרובות את מקומו וישב על כסא מלכותו קרוב לששים וחמש שנה.

ויאסף אל עמיו ביום כ"א לחודש תמוז שנת תרצ"ג, ונטמן ביאס.

בשנת תשכ"ט הועלה ארונו לארץ הקודש ומנו"כ בחלקת רחין בבית החיים נחלת יצחק בגבעתיים.

בעת שגולד רבינו נכנס זקינו הרה"ק רבי ישראל מרחיץ שיקען גוטע קונים. ומלמד דעת מבינים... וואס זיי זאלין זיע"א לחדר היולדת לברך אותה בברכת מזל טוב ולראות את הילד, אחר שהביט בפניו פנה לאבי הילד וציוה עליו די קוטשמע לי. וחיכה לתגובת רבינו על מבוקשו, אך בשעה שתכניסו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה תקרא את שמו 'אברהם מתתיהו' אברהם ע"ש זקינו המלך הקדוש זיע"א, ומתתיהו כי הזמן גרמא, ע"ש מתתיהו כהן גדול, ויהיה בעל מח כמו מתתיהו כהן גדול.

♦ הוא היה אומר ♦

כשהיו מצייקים לרבינו וביקשו את ברכתו, היה שואל את המבקש: די האסט אמונה? וכשהלה השיב בחיוב, השיבו: איז גיזשע אהיים און דער אייבירשטער וועט דיר העלפין.

למרות כל עוצם פרישותו וטהרתו, בעוד שאת מאכליו היה אוכל בכפות מועטים וספורים עלי אצבע זכה לגבורות שנסתלק בשנת פ"ה ולא נודע כל ימי חייו שיבקר אף פעם אצל רופא.

פעם נסע רבינו יחד עם אביו הק' בעגלה, באמצע הדרך אמר לו אביו שיושיב את עצמו במקום העגלון וינהיג את העגלה, ויעשה כן, ונענה אביו: ב"ה מיין קינד קען שוין פירען דיא וועלט.

אחד מהחסידים המקורבים לרבינו שאל פעם לרבינו, הלא מצינו שחז"ל במסכת מגילה (ה, א) השוו את יום הפורים לשאר ימים טובים לענין הדין של שואלין ודורשין הלכות חג בחג, וכמו ששואלין ודורשין הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת כן שואלין ודורשין בהלכות פורים ביזמו ואפילו בפורים שחל להיות בשבת, וא"כ נשאלת מעתה השאלה למה חילקו בערך ההכנה להחג בין פורים לפסח, דלגבי פסח אמרו (פסחים ד, א) ששואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום, ולגבי פורים אמרו (עניני כט, א) שרק משנכנס אדר מרבין בשמחה, שזוהו אמנם מעיקרי הדברים של יום הפורים, יום משתה ושמחה - אבל למה אין לפורים שלשים יום לשמחה לפני עיצומו של יום?

השיב לו רבינו, הלא אדרבה אני מוצא כאן סמך שכן צריכים להקדים את השמחה שלשים יום לפני בוא יום הפורים, כי הרי לא אמרו משנכנס אדר מתחילין להיות בשמחה, אלא אמרו 'מרבין' בשמחה משמע שהשמחה כבר התחילה מקודם ועתה צריכים להרבות יותר ויותר, ותו איכא למימר דבאמת צריכים להתחיל מט"ו בשבט, שלשים יום קודם החג.

חסיד אחד מבאסאריה שהיה סוחר של קוטשמעקס היה נתון במצוקה, כי היה לו מלאי גדולה עם הרבה קוטשמע"ס, וכבר עברו כמה שנים ולא עלה בידו למכור את הקוטשמע"ס, וכל הסחורה היתה מונחת כאבן שאין לה הפוכין, ובשנה אחת הגיע בשמיני עצרת ושמחת תורה לרבינו, ובליל שמחת תורה כשהחסידים רקדו ושמחו ורבינו עמד והסתכל עליהם והיה דבוק במחשבותיו הקדושים, ניגש פתאום אל רבינו אותו חסיד שהיה מבושם ברוחו, ורצה להוציא ברכה מפי רבינו עבדו, והחל לומר (עם ניגון המקובל): היום כשברכנו על הגשם אמרנו: מסוד חכמים ונבונים... דער אייבירשטער זאל מיר צי